

Vabariigi Valitsuse 14. mai 2002. a määruse nr 157 „Kolmandale isikule „Maksukorralduse seaduses“ sätestatud kohustuste täitmisega kaasnenud kulude ja eksperdile ekspertiisiga seotud kulude hüvitamise suurus ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõuga kehtestatakse sõltumatule tunnustatud isikule topeltmaksustamise kaebuse lahendamisel tekkinud kulude hüvitamise kord ja ulatus.

Määruse muutmise eelnõu on seotud maksukorralduse seaduse, kohtute seaduse ja vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõuga (edaspidi MKS, KS ja VKS eelnõu)¹, millega võetakse üle nõukogu direktiiv (EL) 2017/1852 liikmesriikide vahel tulu või kapitali topeltmaksustamist kõrvaldavate välislepingute kohaldamisel tekkinud vaidluste lahendamise kohta.²

Seaduseelnõu kohaselt on maksuhalduril kohustus lahendada esitatud kaebus koostöös teise riigi maksuhalduriga vastastikusel kokkuleppe menetluses kahe aasta jooksul. Kui maksuhaldurid ettenähtud tähtajaks topeltmaksustamise küsimuses ettenähtud tähtajaks kaebuse lahendamises kokku ei lepi, võib maksumaksja taotleda kaebuse läbivaatamist sõltumatutest tunnustatud isikutest ja maksuhaldurite esindajatest koosnevas nõuandekomisjonis. Maksuhaldurid võivad moodustada nõuandekomisjoni asemel ka alternatiivse vaidluste lahendamise komisjoni. Nõuandekomisjoni või alternatiivse vaidluste lahendamise komisjoni töös osalemisega võivad kaasned sõltumatule tunnustatud isikule sõidu- ja majutuskulud. Tulenevalt seaduse eelnõus maksukorralduse seaduse § 151¹⁹ lõikes 2 sätestatud volitusnormist kehtestatakse määrusega sõltumatule tunnustatud isikule tekkinud kulude hüvitamise kord ja ulatus.

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 14. mai 2002. a määruse nr 157 „Kolmandale isikule „Maksukorralduse seaduses“ sätestatud kohustuste täitmisega kaasnenud kulude ja eksperdile ekspertiisiga seotud kulude hüvitamise suurus ja kord“ kehtivat redaktsiooni (RT I, 13.08.2013, 10).

Määruse muutmise eelnõu on kavandatud jõustuma 2019. aasta 15. novembril.

Määrus kehtestatakse MKS § 151¹⁹ lõike 2 alusel.

1.1. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Kairi Sudakov (kairi.sudakov@fin.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee). Eelnõu toimetab keeleliselt Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (telefon 611 3638; sirje.lilover@fin.ee).

¹ MKS, KS ja VKS muutmise eelnõu on kättesaadav eelnõude infosüsteemist: <http://eelvoud.valitsus.ee/main#R56JL73k>

² 10. oktoobri 2017. a nõukogu direktiiv (EL) 2017/1852 maksuvaidluste lahendamise mehhanismide kohta Euroopa Liidus (ELT L 265, 14.10.2017, lk 1–14).

2. Määruse eesmärk

Määruse eelnõu eesmärgiks on kehtestada sõltumatule tunnustatud isikule nõuandekomisjoni või alternatiivses vaidluste lahendamise komisjoni töös osalemisega kaasnenud põhjendatud sõidu- ja majutuskulude hüvitamise kord ja ulatus vastavalt seaduse eelnõuga ülevõetavale direktiivile.

3. Eelnõu sisu

Määruse § 1 punkt 1 – määruse pealkirja muutmine

Vabariigi Valitsuse 14. mai 2002. a määruse nr 157 pealkirja „Kolmandale isikule „Maksukorralduse seaduses“ sätestatud kohustuste täitmiseega kaasnenud kulude ja eksperdile ekspertiisiga seotud kulude hüvitamise suurus ja kord“ muudetakse.

Määruse uueks pealkirjaks on „Kolmandale isikule maksukorralduse seaduses sätestatud kohustuste täitmiseega kaasnenud kulude, eksperdile ekspertiisiga seotud kulude ja sõltumatule tunnustatud isikule kulude hüvitamise suurus ja kord“.

Muudatus on tingitud asjaolust, et määrusega kehtestatakse ka sõltumatule tunnustatud isikule nõuandekomisjonis või alternatiivses vaidluste lahendamise komisjonis kohustuste täitmiseega seotud kulude hüvitamise kord ja ulatus.

Määruse § 1 punkt 2 – määrusesse § 2¹ lisamine

Määrust täiendatakse §-ga 2¹, mille kohaselt hüvitatakse sõltumatu tunnustatud isiku taotlusel nõuandekomisjonis või alternatiivses vaidluste lahendamise komisjonis kohustuste täitmiseega kaasnenud põhjendatud ja dokumentaalselt tõendatud sõidu- ja majutuskulud 30 päeva jooksul vastava taotluse saamise päevast arvates.

Direktiivi artikli 12 lõike 1 punktist a tulenevalt peab sõltumatutele tunnustatud isikutele hüvitama vaidluste lahendamise menetluses tekkinud kulud summas, mis on samaväärsed asjaomaste liikmesriikide kõrgematele riigiametnikele tavapäraselt hüvitatavate summade keskmisega. Avalike teenistuse seaduses ei ole sätestatud lähtudes ametipositsioonist erisusi kõrgemate ja madalamate ametikohal töötavate riigiametnikele tekkinud kulude hüvitamise osas. Seetõttu näeb ka eelnõu ette, et sõltumatule tunnustatud isikule hüvitab Maksu- ja Tolliamet sõidu- ja majutuskulud kulud samaväärses ulatuses nagu hüvitatakse kõikidele ametnikele tekkinud kulud. Avaliku teenistuse seaduse § 51 lõikest 5 tuleneb ametnikule kohustus kasutada ametiasutuse vara heaperemehelikult ja sihipäraselt. Seega peavad ametiülesannete täitmiseega kaasnevad kulud olema põhjendatud ulatuses ja kooskõlas asutuses kehtestatud vastava töökorraga. Samal põhimõttel toimub ka sõltumatule tunnustatud isikule nõuandekomisjonis või alternatiivses vaidluste lahendamise komisjoni töös osalemisega kaasnenud kulude hüvitamine. Tekkinud kulud tuleb tõendada. Dokumentaalseks tõendiks on tasumisel kuludokument.

Määruse § 1 punkt 3 – määrusesse § 4¹ lisamine

Määrust täiendatakse §-ga 4¹, mis reguleerib sõltumatu tunnustatud isiku poolt tekkinud kulude hüvitamise taotlemist. Lõike 1 kohaselt peavad sõltumatu tunnustatud isiku taotluses olema märgitud:

1) ees- ja perekonnanimi;

- 2) isikukood või sünniaeg;
- 3) kontaktaadress ja sidevahendite numbrid;
- 4) pangakonto rekvisiidid;
- 5) hüvitamisele kuuluva summa suurus.

Lõike 2 kohaselt võib taotluse esitada alates kulu tekkimisest kuni nõuandekomisjoni või alternatiivse vaidluste lahendamise komisjoni poolt otsuse tegemisest või arvamuse andmisest 30 päeva möödumiseni.

Lõike 3 kohaselt tuleb taotlusele lisada kulu tõendavad dokumendid.

Määruse § 1 punkt 4 – määruse § 5 pealkirja muutmine

Kehtiva määruse § 5 pealkiri on „Sõidukulude hüvitamine kolmandale isikule ja eksperdile“.

Määruse § 5 pealkirja muudetakse ning uueks pealkirjaks on „Sõidukulude hüvitamine kolmandale isikule, eksperdile ja sõltumatule tunnustatud isikule“. Muudatus on sisuline ning võimaldab hüvitada sõltumatule tunnustatud isikule kulusid samamoodi nagu need hüvitatakse ametnikele. See tähendab, et kehtiva määruse lõike 1 kohaselt hüvitatakse vaidluse lahendamisega seotud sõidukulud sõidupileti või muu kulu tõendava dokumendi alusel. Kehtiva määruse § 5 lõige 2 sätestab, et isikliku sõiduauto kasutamise korral hüvitatakse mootorsõidukiga maksuhalduri juurde ja sealt tagasi sõidu kulud Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. a määruse nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord“ §-s 5 sätestatud maksimaalses määras ühe kilomeetri kohta, mis korrutatakse asustusüksuste vahelise kaugusega kilomeetrites.

Määruse § 1 punkt 5 – määruse § 6 muutmine

Eelnõuga muudetakse määruse § 6 pealkirja ja sõnastust. Kehtiva määruse § 6 pealkiri on „Majutuskulude hüvitamine kolmandale isikule ja eksperdile“. Uueks pealkirjaks on „Majutuskulude hüvitamine kolmandale isikule, eksperdile ja sõltumatule tunnustatud isikule“.

Määruse § 6 sätestab, et majutuskulud hüvitatakse kulu tõendava dokumendi alusel, kuid mitte üle Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2012. a määruse nr 112 „Ametniku teenistuslähetusse saatmise, lähetuskulude hüvitamise ning päevaraha maksmise tingimused ja kord ning päevaraha määr“ § 3 lõikes 5 sätestatud ülemmäära. Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2012. a määruse nr 112 § 3 lõige 5 on tunnistatud kehtetuks. Muudatuse jõustumisel hüvitatakse kolmandale isikule, eksperdile ja sõltumatule tunnustatud isikule majutuskulud kulu tõendava dokumendi alusel Maksu- ja Tolliameti poolt valdkonna eest vastutava juhi või tema volitatud isiku otsuse alusel.

Määruse § 6 uus regulatsioon on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2012. a määruses majutuskulude hüvitamise regulatsiooniga, mille kohaselt on majutuskulude hüvitamise piirmäär kehtestatud asutuse sisekorrareeglitega. Varem kehtinud majutuskulude piirmäärad olid kehtestatud aastal 2005. a ning ei võimaldanud leida ettenähtud hinnaga majutuskohta. Selle asemel loobuti piirmäärast.³

4. Eelnõu terminoloogia

³ Ametnike teenistuslähetusse saatmist käsitlevate Vabariigi Valitsuse määruste muutmine: <https://www.riigiteataja.ee/akt/106022018010>

Määrusega ei ole kasutusele võetud uusi termineid. Määruse eelnõu terminoloogia on kooskõlas maksukorralduse seaduse, kohtute seaduse ja vedelkütuse seaduse eelnõuga. Nimetatud eelnõu seletuskirja kohaselt võetakse kasutusele uus termin – sõltumatu tunnustatud isik, mis vastab nõukogu direktiivis (EL) 2017/1852 toodud terminile ja tähendab rahandusministri poolt Euroopa Komisjoni peetavasse nimekirja valitud isikut, kelle ülesandeks on nõuandekomisjoni või alternatiivse vaidluste lahendamise komisjoni liikmena topeltnmaksustamist puudutava vaidluse kohta arvamuse andmine või kaebuse vastuvõetavuse hindamine.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele.

6. Määruse mõjud

Määruse jõustumisel kehtestatakse sõltumatule tunnustatud isikule sõidu- ja majutuskulude hüvitamise kord ja ulatus.

Kaasnev mõju: vähene mõju majandusele ja riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühmad

1. Sarnaselt seaduse eelnõule võivad kavandatavad muudatused puudutada kaudselt kõiki Euroopa Liidu liikmesriikide maksuresidente (nii füüsilisi kui juriidilisi isikuid), kelle teenitud tulu võidakse topeltnmaksustada Eesti ja mõne teise liikmesriigi poolt ja kes esitavad kaebuse maksukorralduse seaduse 14¹. peatüki alusel. Täpsemalt puudutab muudatus neid kaebajaid, kelle kaebust ei lahendata vastastikus kokkuleppemenetluses pädevate asutuste poolt tähtaegselt ning kes taotleavad nõuandekomisjoni moodustamist kaebuse läbivaatamiseks. Kui nõuandekomisjonis topeltnmaksustamise vaidlust lahendavale sõltumatule tunnustatud isikule kaasnevad kulud, tuleb talle määrusega kehtestatud ulatuses ja korras tehtud kulud hüvitada. Seaduse eelnõu § 151³¹ lõige 3 näeb ette võimaluse, et Maksu- ja Tolliamet võib jätta kokkuleppele teise liikmesriigi pädeva asutusega sõltumatu tunnustatud isiku kulud (vastavalt määrusele sõidu- ja majutuskulud), kui nõuandekomisjon otsustab, et pädevad asutused toimisid kaebust tagastades õiguspäraselt või kui kaebaja võtab kaebuse tagasi.

Sihtrühma tegelik suurus on väga väike. Seda kinnitab asjaolu, et iga-aastaselt esitatakse Eestile lahendamiseks maksulepingute alusel alla 10 taotluse.⁴ Seni ei ole ülevõetava direktiivi loomisel eeskujuks olnud seotud ettevõtjate kasumi korrigeerimisel tekkiva topeltnmaksustamise kõrvaldamise konventsiooni 90/436/EMÜ (edaspidi EL vahekohtu konventsioon)⁵ alusel lahendanud Eesti kaebusi ega moodustanud teise liikmesriigi pädeva asutusega koostöös nõuandekomisjoni. Tõenäosus, et esineb vajadus kaebuse lahendamiseks nõuandekomisjoni moodustamiseks, on väike, kuna Maksu- ja Tolliamet on lahendanud seni topeltnmaksustamise vaidlused ettenähtud tähtaja piires.

Muudatuste jõustumisel hüvitab Maksu- ja Tolliamet sõltumatule tunnustatud isikule tekkinud kulud samas ulatuses nagu sõidu- ja majutuskulud hüvitatakse riigiametnikele. Muudatused

⁴ <http://www.oecd.org/tax/dispute/mutual-agreement-procedure-statistics-2017-per-jurisdiction-all.htm>

⁵ Seotud ettevõtjate kasumi korrigeerimisel tekkiva topeltnmaksustamise kõrvaldamise konventsioon (90/436/EMÜ) kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:41990A0436&from=EN>

ei ole õiguslikult keerulised ega nõua aega kohanemiseks. Muudatuste jõustumisel ei tõuse maksuhalduri töökoormus.

Ebasoovitavate mõjude risk füüsiliste ja juriidiliste isikute jaoks on olemas, kuna seaduse eelnõu näeb ette võimaluse, et sõltumatute tunnustatud isikute kulud võidakse jätta kaebaja kanda.

7. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Määruse rakendamisega võivad kaasned kulud Maksu- ja Tolliametile. Seaduse eelnõu kohaselt nähakse kaebuse lahendamiseks vajalikud kulud ette Maksu- ja Tolliameti eelarves. Arvestades senist vastastikuse kokkuleppe menetluste arvu ja seda, et seni on Maksu- ja Tolliamet kaebuseid lahendanud vastastikuses kokkuleppe menetluses enamjaolt poole aasta jooksul, võib eeldada, et tegelikkuses ei pruugi eelnõu vastuvõtmisega kulusid kaasned.

8. Määruse jõustumine

Muudatused on kavandatud jõustuma 2019. aasta 15. novembril.

9. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ministeeriumidele.